

การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย
ประจำกรุงย่างกุ้งเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ธีรวิทย์ ยมจินดา
ประจำกรมข่าวทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2565

เอกสารวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย
ประจำกรุงย่างกุ้งเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3
โดย พันเอก ธานีวิทย์ ยมจินดา
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก รัชกร ภูวพัฒน์ดล

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2565 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

พลตรี

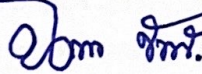

(วิชาติ เอี่ยมไพจิตร)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

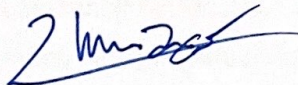
พันเอก

(เอกาจ ชันตี)

ประธานกรรมการ

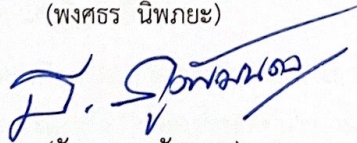
พันเอก

(พงศธร นิภายะ)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(รัชกร ภูวพัฒน์ดล)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พินเอก ธันวิทย์ ยมจินดา
เรื่อง	การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำ กรุงย่างกุ้งเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพอากาศที่ 3
วันที่	กันยายน 2565 จำนวนคำ : 9,967 จำนวนหน้า : 31
คำสำคัญ	ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร, ย่างกุ้ง, เมียนมา, กองทัพอากาศที่ 3
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

เอกสารวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อหาข้อเสนอในการพัฒนาระบบการปฏิบัติการของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวทางการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ โดยให้สอดคล้อง และเป็นประโยชน์ต่อภารกิจของกองทัพอากาศที่ 3 โดยที่สถานการณ์ความขัดแย้งด้านการเมืองการปกครอง และการสู้รบกับกองกำลังชนน้อยภายในประเทศสหภาพประเทศเมียนมา มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยเฉพาะพื้นที่บริเวณแนวชายแดนไทย เช่นปัญหาผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ ปัญหาการค้าเส้นเขตแดนของอาวุธยิงจากฝ่ายต่างๆ และปัญหาอื่นๆ

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยและเมียนมาในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดี หน่วยงานระดับนโยบายด้านการต่างประเทศ และการดำเนินการทางการทูต มีแนวทางการปฏิบัติ การรักษาความสัมพันธ์ และการแสดงท่าที เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม พบว่าการดำเนินการในระดับที่เกี่ยวข้องกับหน่วยปฏิบัติการด้านความมั่นคงในพื้นที่ ได้แก่กองทัพอากาศที่ 3 และหน่วยทหารในประเทศเมียนมา แม้จะมีกลไกในการติดต่อประสานงานในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) และ

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) แต่ยังคงขาดการ
ต่อเชื่อมกับระบบงานในระดับนโยบายการต่างประเทศ และการทูตฝ่ายทหารอย่างเป็นระบบ

การวิจัยได้เสนอแนวทางการปฏิบัติโดย ผู้ช่วยทูตทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง
จะต้องดำเนินการตามระเบียบและประเพณีทางการทูต เน้นการสร้างไมตรีใจ
ระหว่างกองทัพไทยและเมียนมา ไม่ให้เกิดข้อระแวงสงสัยในการแทรกแซงทางการเมืองและ
การทหาร สนับสนุนและขยายผลโครงการในกองทัพภาคที่ 3 ที่เป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์
เช่นโครงการช่วยเหลือฝึกอบรมด้านการเกษตรให้กับฝ่ายเมียนมา และที่สำคัญคืองานวิจัยได้
เสนอให้มีการใช้ข้อมูลและข่าวสารร่วม จัดตั้งเครือข่ายการประสานงาน ระหว่างทีมงานฝ่าย
การทูตไทยของกระทรวงต่างประเทศ และหน่วยงานอื่นๆของไทยในประเทศเมียนมา กองทัพ
ภาคที่ 3 และกองกำลังป้องกันชายแดน โดยให้ ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง
เป็นจุดต่อเชื่อม เพื่อให้การดำเนินการด้านการทูต และด้านการทหาร ทั้งในระดับนโยบาย
และระดับปฏิบัติการในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถมุ่ง
ไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Thanwit Yomchinda

TITLE: development of the operational system of the Royal Thai Army Attaché in Yangon in accordance with the missions of the 3rd Army Area

DATE: September, 2022 **WORD COUNT :** 9,967 **PAGES :** 31

KEY TERMS: Army Attaché, Yangon , Myanmar, the 3rd Army Area

CLASSIFICATION: Unclassified

The objective of this qualitative research is to propose a proposal for developing the operational system of the Royal Thai Army Attaché in Yangon to be effective under the guidelines for the implementation of the National Strategic Plan (2018-2037) and the Master Plan related to security and foreign affairs in accordance with and useful for the missions of the 3rd Army Area due to the situation of political conflict and fighting with minority forces within the Republic of the Union of Myanmar affecting Thailand, especially in the Thai border areas, for example, the problem of refugees from fighting and the problem of firearms fired crossing the borders by various factions.

The research on the development of operational guidelines for the Royal Thai Army Attaché in Yangon found that the current diplomatic relations between Thailand and Myanmar are at a good level. Foreign policy agency and diplomatic operations have guidelines for expressing the diplomatic actions to maintain a good relationship in accordance with the

policy of the Thai government and the guidelines of the ASEAN Community. However, it was found that the operations of the security forces in the area such as the 3rd Army Area and military units in Myanmar still lack systematic coordination to the work system at the foreign policy level and military diplomacy, although there are mechanisms for coordinating in the area, such as Township Border Committee and Regional Border Committee.

This research presents a practical guideline for the Royal Thai Army Attaché in Yangon to operate in accordance with diplomatic regulations and traditions with an emphasis on building trust between the Royal Thai Armed Forces and Myanmar Armed Forces so that no suspicions of political and military intervention as well as supporting and expanding projects in the 3rd Army Area that are beneficial to the relationship, such as the project to assist in agricultural training for Myanmar. And also, the important aspect in this research is to propose the sharing of data and information among agencies, as well as establishing a network of coordination between the Thai diplomatic team in Myanmar, the 3rd Army Area and the Border Protection Force, with the Thai Army Attaché in Yangon as the coordinator. This is to ensure that diplomatic and military operations in the policy and operational levels are harmonized and linked in the same direction and can lead to the effective achievement of the goals according to the national strategy.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์และความร่วมมือต่างๆของหลายท่าน ซึ่งให้การสนับสนุนผู้วิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ พันเอก ธีชกร ภูวพัฒน์ดล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยชั้นนี้ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ และชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย การปรับปรุงงานวิจัยและการนำเสนองานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคอยชี้แนะข้อบกพร่อง ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน สามารถนำมาใช้ในการเรียบเรียงและสรุปข้อมูลได้อย่างราบรื่นซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก

ขอขอบพระคุณ พันเอก พงศธร นิพภยะ ผู้อำนวยการกองข่าวกองทัพภาคที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา กรุณาให้คำปรึกษา พร้อมทั้งเอื้อเฟื้อข้อมูลและอนุญาตให้ใช้แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ , พันเอก อภิชาติ จูภาวิง อดีตผู้ช่วยทูตทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง , พันเอก ศรัณยนิษฐ์ สุทธิวิวัฒน์ชินเดช ผู้ช่วยทูตทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์ต่อการวิจัย รวมถึงขอขอบคุณคณะผู้จัดการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารแบบรวมการรุ่นที่ 30 กรมข่าวทหาร , คณาจารย์และวิทยากรจากโรงเรียนข่าวทหารบกในหลักสูตรการอบรมผู้ช่วยทูตทหารบกไทย/ต่างประเทศ ประจำปี 2565 ที่ช่วยให้มุมมองเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในท้ายที่สุดนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ผู้มีพระคุณทุกท่าน และหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	8
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	8
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการต่างประเทศ	9
การปฏิบัติงานของกองทัพภาคที่ 3 ด้านสหภาพเมียนมา	10
สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง.....	12
วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	17
การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์	21
แนวทางเพื่อพัฒนาระบบงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ...	23
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	27
บทที่ 4 บทสรุป	29
สรุปสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน	29
สรุปแนวทางการประสานการปฏิบัติกับกองทัพภาคที่ 3	30
ข้อเสนอแนะ	30
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อประเทศไทยต่าง ๆ ในโลกในแง่มุมต่างๆอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สำหรับประเทศไทยนั้น จากลักษณะทางกายภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ พบว่าประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ และกิจการของชาติต่างๆในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้ สถานการณ์ในประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างมาก คือประเทศสหภาพเมียนมา ที่ยังคงมีความเปลี่ยนแปลงและความไม่มั่นคงทางด้านการเมืองการปกครองจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนับตั้งแต่หลังจากที่ สหภาพเมียนมาได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1948 ก็เกิดสงครามกลางเมืองในประเทศมาโดยตลอด เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีความเห็นไม่ตรงกัน โดยบางกลุ่มต้องการร่วมงานกับรัฐบาล แต่กลุ่มอื่นต้องการแยกตัวเป็นอิสระ และตั้งรัฐปกครองตนเอง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง และความไม่สงบในประเทศเรื่อยมา ซึ่งสหภาพเมียนมาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 เขตสำหรับพื้นที่ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายพม่า และอีก 7 รัฐ (State) ในพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยคือ ยะไข่ ฉิ่น คะฉิ่น กะเหรี่ยง คะยา มอญ ฉาน ซึ่ง 4 ใน 7 รัฐสำคัญได้แก่ รัฐกะเหรี่ยง คะยา มอญ และ ฉาน มีความเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธในพื้นที่ติดหรือใกล้กับแนวชายแดนประเทศไทยในเขตกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งมีการกระทบกระทั่งระหว่างรัฐบาลเมียนมา และกองกำลังชนกลุ่มน้อย หรือระหว่างชนกลุ่มน้อยต่างกลุ่มกันมาโดยต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดการรัฐประหารในประเทศสหภาพเมียนมาเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เมื่อนางอองซานซูจี ที่ปรึกษาแห่งรัฐ ประธานาธิบดี วีน-มหยิ่น และผู้นำคนอื่น ๆ ของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) ถูกควบคุมตัวและ กองทัพพม่าประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และแถลงว่า มีการถ่ายโอนอำนาจให้แก่พลเอกอาวุโส มินอองโล่ หลังจากนั้นฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการยึดอำนาจในครั้งนี้ได้จัดตั้งรัฐบาลเงาของเมียนมา หรือรัฐบาลสามัคคีแห่งชาติ (The National Unity

Government - NUG) รวมถึงกองกำลังพิทักษ์ประชาชน หรือ The People's Defence Force (PDF) ซึ่งเป็นกองกำลังติดอาวุธ และได้เข้าร่วมกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ และเคลื่อนไหวในพื้นที่ใกล้กับแนวชายแดนประเทศไทยในหลายพื้นที่

ในส่วนของงานด้านการทูตนั้นเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานจะต้องพิจารณาทบทวน เพื่อให้สามารถตอบสนองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 52 ที่ได้กำหนดให้ “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบัน พระมหากษัตริย์ เถลิงถวัลยราชสมบัติบรมราชาธิปไตย อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหาร ให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” และตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580)¹ โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของ ยุทธศาสตร์นี้ ได้กำหนดให้มี “การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและ นานาชาติรวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความ มั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่จะรองรับปัญหาร่วมกันไว้” ซึ่งก็คือการ ดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานด้านการทูต โดยเฉพาะ การทูตฝ่ายทหาร ที่ จะต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะเห็นว่า การ ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง สหภาพเมียนมาซึ่งมีความอ่อนไหวในสถานการณ์ และมีผลกระทบสูงกับประเทศไทยนั้น มีกิจการด้านการทูตทหารที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ ตามเหตุผลในข้างต้น

และตามที่กองทัพบกได้จัดให้มีผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย ไปประจำสถานเอกอัคร ราชทูตไทยในประเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ และส่งเสริมความร่วมมือด้านความ มั่นคงระหว่างประเทศไทยและมิตรประเทศ ในกิจการของทหารบกและเรื่องอื่นๆที่ เกี่ยวข้องนั้น ในปัจจุบันเพื่อให้การทูตฝ่ายทหารมีความเหมาะสมมากขึ้น กองทัพบกได้มี นโยบายเพิ่มเติม ให้บุคคลดำรงที่ตำแหน่งผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย จัดความสำคัญในการคัดเลือกกำลังพลจากหน่วยระดับ กองทัพภาคที่รับผิดชอบพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านนั้นๆ โดยจะเริ่มปฏิบัติตามแนวทาง

นี้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 เป็นต้นไป ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกองทัพภาคที่ได้จัดให้ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารมีความสัมพันธ์กับกองทัพภาคนั้น นอกจากด้านการจัดสรรตัวบุคคลที่ได้ดำเนินการแล้ว จึงมีความสำคัญที่จะต้องหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำประเทศเพื่อนบ้านให้ตอบสนองนโยบายนี้ควบคู่กันไปด้วย โดยในการจัดผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งประเทศสหภาพเมียนมา นั้น ปัจจุบันจัดกำลังพลมาจากกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบเป็นแนวชายแดนติดกับประเทศสหภาพเมียนมาเป็นระยะทางมากที่สุดถึง 1,478 กิโลเมตร² และที่ผ่านมามีเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่นในเดือนพฤศจิกายน และธันวาคม 2564 เกิดการสู้รบตามแนวชายแดนในพื้นที่ในประเทศสหภาพเมียนมา³ ด้านตรงข้ามจังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จนมีการอพยพของผู้หลบหนีภัยจากความไม่สงบประเทศเมียนมา (ผกสม.) เข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก มีการใช้อาวุธและอากาศยานทหารในพื้นที่ มีการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation) อย่างกว้างขวางจากฝ่ายต่างๆ ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดความเข้าใจผิดหรือกระทบกระทั่งระหว่างทหารไทย และทหารเมียนมา ซึ่งจะต้องอาศัยการทำความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันเหตุไม่พึงประสงค์จากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการด้านการทูตทหารสามารถตอบสนองภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 และเป็นไปตามนโยบายของกองทัพภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงควรจัดทำแนวทางการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทัพภาค และสามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติด้านต่างๆต่อไป

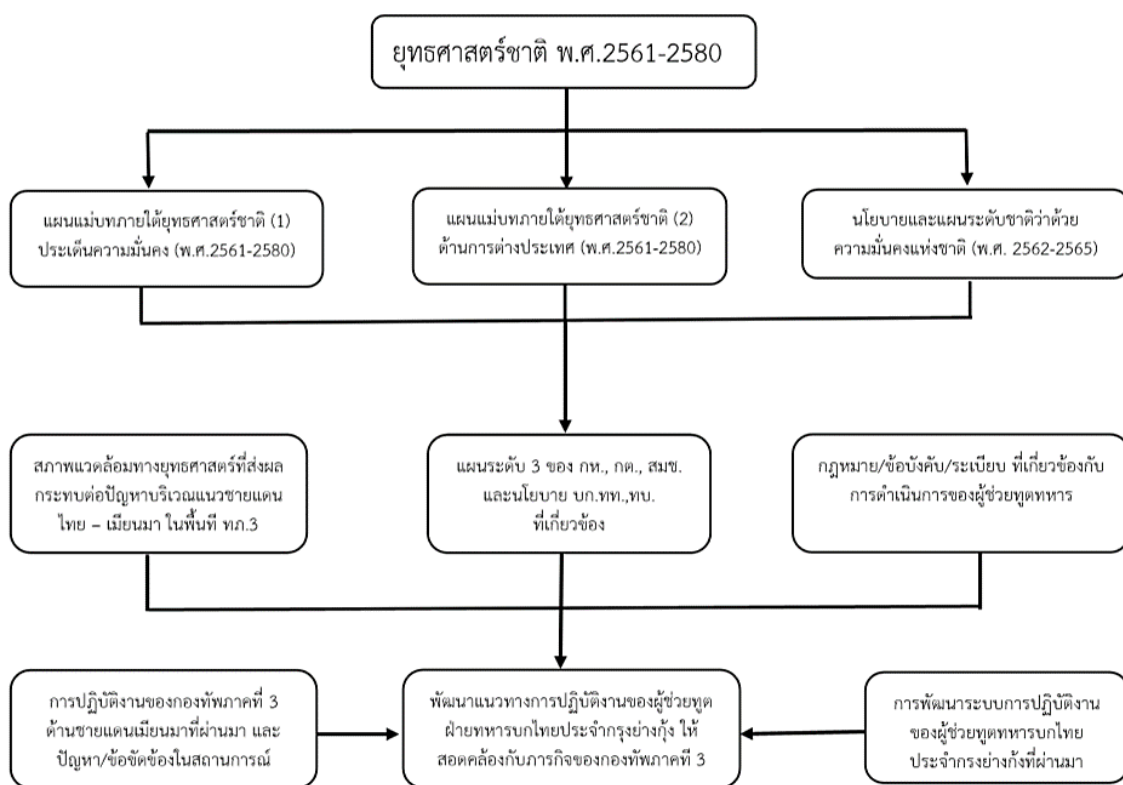
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบแนวโน้มของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง
2. เพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานระหว่างสำนักผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยกับกองทัพภาคที่ 3 ในขอบเขตภารกิจด้านประเทศเมียนมา
3. เพื่อสังเคราะห์ให้ได้ข้อเสนอในการพัฒนาระบบงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกประจำกรุงย่างกุ้งที่เป็นประโยชน์ให้กับ กองทัพภาคที่ 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ

กองทัพบกสามารถนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับกองทัพภาคอื่นๆได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยศึกษาแนวทางการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ รวมถึงแผนระดับ 3 กฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของชุดฝ่ายทหาร ศึกษาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์โดยเฉพาะที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาบริเวณแนวชายแดน ไทย-เมียนมา ในขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 3 รวมถึงระบบงานทางการทูตที่ผ่านมาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยชุดฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic research) โดยรูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) โดยใช้ Focus group discussion ร่วมกับ การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา : ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง และกองทัพภาคที่ 3 ในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับประเทศสหภาพเมียนมา ในห้วงที่ผ่านมา เพื่อนำมาพัฒนาและเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งให้ สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่การศึกษา คือประเทศไทยและสหภาพเมียนมา โดยเฉพาะ พื้นที่แนวชายไทย-เมียนมา ในเขตรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 3 และพื้นที่ที่มีผลกระทบจากปัญหาระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น

2.3 ขอบเขตด้านเวลา : ระยะเวลาที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในห้วง เดือนมกราคม - เมษายน 2565

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษากฎหมาย ระเบียบ และนโยบายการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการทูตทหารบก

3.2 ศึกษาภารกิจ การปฏิบัติงาน และปัญหาจากการปฏิบัติงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นระหว่างประเทศของกองทัพภาคที่ 3

3.3 ความเห็นผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกองทัพภาคที่ 3 และกลุ่มผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร ต่อแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ขึ้นต้นตามกรอบประเด็นจากการสนทนา

3.4 สรุปแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่จะส่งผลกระทบต่อ และใช้ PESTEL เพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางขั้นต้น

4.2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกรอบประเด็น (Domain) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เช่นผู้บังคับบัญชา อดีตผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบก นักการทูต และผู้ทรงคุณวุฒิต่อกลยุทธ์หรือแนวทางขั้นต้น

4.3 ความเห็นของผู้ปฏิบัติงาน ในกองทัพภาคที่ 3 ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย ประจำกรุงย่างกุ้ง ต่อแนวทางที่ได้ผ่านกระบวนการสนทนาของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน การดำเนินงานในโครงการนี้ จะแบ่งออกเป็น 5 งานหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาและเสนอโครงการวิจัย (2) เก็บรวบรวมข้อมูล (3) การวิเคราะห์ข้อมูล (4) การสรุปผลและการอภิปรายผล และ (5) การจัดทำรายงานวิจัยและรูปเล่มวิจัย โดยใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 5 เดือนตั้งแต่ เดือนมกราคม 2565 ถึง เดือนพฤษภาคม 2565

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ได้ทราบข้อมูลแนวโน้มสถานะทางยุทธศาสตร์ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องใน ด้านประเทศเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่องานในหน้าที่ของผู้ช่วยทูตฝ่ายไทยประจำ กรุงย่างกุ้ง

2. ทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยทูตที่สามารถอำนวยความสะดวก สามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการปฏิบัติงานของกองทัพภาคที่ 3

3. ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ให้กับ กองทัพภาคที่ 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ กองทัพบกสามารถนำไปต่อยอด โดยการปรับปรุงให้เหมาะสมและใช้เป็นแนวทางการ ปฏิบัติในงานการทูตทหารในประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับกองทัพภาคอื่นๆได้

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580¹ มีวิสัยทัศน์ประเทศไทย ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การทูตฝ่ายทหาร เป็นการดำเนินงานของทหารไทยในงานด้านการต่างประเทศ ที่มุ่งตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 ในอันที่จะนำพาประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญปัจจุบันในหมวด 5 มาตรา 52 ที่กำหนดหน้าที่การทหารไทยไว้และมีเป้าหมายตามวัตถุประสงค์มูลฐานด้านความมั่นคงของประเทศ ที่ต้องการให้ประเทศไทยสามารถอยู่ร่วมกับชาติอื่นๆในสังคมโลกอย่างมีสันติสุข เป็นประเทศที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เป้าหมายที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงคือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ โดยในแผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาตินั้นจะมุ่งรักษาจุดแข็งของการทูตไทย คือ การรักษาดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ และการส่งเสริมและรักษาความไว้วางใจ

เชื่อถือกับประเทศเพื่อนบ้านเช่นประเทศสหภาพเมียนมาถือว่าความสำคัญยิ่ง เนื่องจากมีผลประโยชน์ร่วมกันในทุกมิติ โดยเฉพาะจากการมีชายแดนร่วมกัน ทั้งนี้ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงได้แก่⁴ (1)การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2)การเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3)การร่วมมือทางการพัฒนา กับประเทศเพื่อนบ้าน แนวทางการพัฒนาทั้ง 3 ประการนั้น มีการดำเนินการที่สำคัญคือ การส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง/ข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการป้องกันและระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะผ่านการทูตเชิงมนุษยธรรมและการทูตเพื่อการพัฒนาในอีกทางหนึ่งด้วย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการต่างประเทศ

แผนแม่บทประเด็นการต่างประเทศกำหนดกรอบนโยบายต่างประเทศของไทย เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในมิติการต่างประเทศอย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การต่างประเทศไทยมีเอกภาพทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ในแผนแม่บทนี้ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และรวดเร็ว เช่นการมีหลายมหาอำนาจในภูมิภาคทำให้เกิดความซับซ้อนของผลประโยชน์ รวมถึงความขัดแย้งในภูมิภาคต่าง ๆ ที่เป็นเสมือนสงครามตัวแทน อาจสร้างความกดดันทางนโยบายต่อไทยให้ต้องเลือกข้าง และอาจถูกมองว่าเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกประเทศที่สามารถส่งในแง่ลบต่าง ๆ กับประเทศไทยได้⁵ ประเทศไทยจึงต้องทำการรักษาคุณภาพให้เหมาะสมเพื่อผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง จุดแข็งของการต่างประเทศไทย คือ การที่ประเทศไทยเป็นประเทศสายกลาง เข้าได้กับทุกฝ่าย และมีประวัติศาสตร์ด้านการต่างประเทศที่เข้มแข็ง การต่างประเทศของไทยให้ความสำคัญกับแนวทางที่ปฏิบัติได้จริงหรือสอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ ไทยยังมีบทบาทด้านการทูตที่เน้นความร่วมมือในภูมิภาค รวมทั้งมีบทบาทความรับผิดชอบต่อประชาคมระหว่างประเทศ

การปฏิบัติงานของกองทัพภาคที่ 3 ด้านสหภาพเมียนมา

กองทัพภาคที่ 3 ได้รับมอบขอบเขตภารกิจจาก ทบ. 7 ประการ คือ การพิทักษ์ปกป้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศ การปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ทางทหาร นอกเหนือสงคราม การป้องกันประเทศ และการปฏิบัติอื่นๆ ตามนโยบายของรัฐบาล โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 เพื่อปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนประจำปี ซึ่งเป็นไปตามแผนป้องกันประเทศในยามปกติ รับผิดชอบชายแดน 7 จังหวัด ทั้งด้านประเทศสหภาพเมียนมา และ สปป.ลาว ความยาวรวม 2,062 กิโลเมตร เพื่อปฏิบัติตามแผนงานใน 3 พันธกิจ คือ การเฝ้าตรวจ และป้องกันชายแดน การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพภาคที่ 3 กับสหภาพเมียนมา

การป้องกันชายแดนด้านสหภาพเมียนมา³ กองทัพภาคที่ 3 จัดให้กองกำลังนเรศวรรับผิดชอบอำเภอชายแดนด้านจังหวัดตาก และ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมความยาว 979 กิโลเมตร และกองกำลังผาเมือง รับผิดชอบพื้นที่ 425 กิโลเมตรในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย สรุปการใช้กำลังป้องกันชายแดนในปัจจุบันสามารถป้องกันและรักษาให้พื้นที่ตามแนวชายแดน มีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนได้ทำมาหากิน ค้าขายกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ขจัดและลดความหวาดระแวงของประเทศเมียนมาที่มีต่อไทย ซึ่งฝ่ายไทยมีจุดยืนอย่างชัดเจนที่จะส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตย และความปรองดองขึ้นในประเทศเมียนมา ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศทั้งในระดับกองทัพภาค และระดับท้องถิ่น นับว่าอยู่ในระดับที่ดี หน่วยทหารที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตามแนวชายแดนไม่มีการกระทบกระทั่งต่อกัน นอกจากนั้นยังได้มีการร่วมมือกันแก้ไขปัญหามากขึ้น โดยอาศัยกลไกความร่วมมือทางทหารที่มีอยู่ โดยมีคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น ไทย-เมียนมา ประจำพื้นที่ ได้แก่ TBC แม่สาย - ท่าซี้เหล็ก TBC แม่สอด - เมียวดี และ TBC แม่ฮ่องสอน - อ.ผาซอ ซึ่ง จะทำการประชุมเป็นประจำทุกเดือนโดย ผบ.หน่วยทหารของทั้งสองฝ่ายตามแนวชายแดน โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพ และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย - เมียนมา

ซึ่งเป็นระดับที่สูงขึ้น ระดับกองทัพภาคทำการประชุมกันปีละ 1 ครั้ง สลับกันเป็นเจ้าภาพ มีการพบปะระหว่างแม่ทัพภาคที่ 3 และ ผบ.ภาคทหารบกของฝ่ายเมียนมา และนอกจากนั้นระดับหน่วยทหารที่ตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ใกล้ชิดกันตามแนวชายแดน มีการพัฒนาสัมพันธ์ต่อกันอย่างตลอดเวลา

2. แนวทางการพบปะทำความเข้าใจระหว่างกองทัพภาคที่ 3 กับกองทัพสหภาพเมียนมา

จากการศึกษาพบว่ากลไกในการแก้ปัญหา และพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างกองทัพภาคที่ 3 กับฝ่ายทหารของกองทัพเมียนมาที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ⁶ การประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committees – TBCs) ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาและลดความเข้าใจผิด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชายแดนระหว่างทั้งสองประเทศได้ด้วยความรวดเร็ว ส่วนการประชุมที่เป็นทางการและครบถ้วนได้แก่การประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ไทย - เมียนมา (RBC) โดยประเด็นหลักในการพบปะจำแนกได้ 2 ประการได้แก่

2.1 ประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกองทัพภาคที่ 3 กับกองทัพสหภาพเมียนมาซึ่งที่ผ่านมา ทั้ง 2 ฝ่ายได้มีการพัฒนาความร่วมมือขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกองทัพ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเยือนของกำลังพลและคู่สมรส(ระดับ พ.ท.-พ.อ.) การแข่งขันกีฬาทหาร ณ เมืองเมะล่าย ไครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้กับกำลังพลของกองทัพไทยและกองทัพเมียนมา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเชียงใหม่ การส่งเสริมการเดินทางกลับเมียนมาของผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวในประเทศไทย การยกระดับจุดผ่านแดน ณ บ้านห้วยต้นนุ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน และความร่วมมือในการจับกุมยาเสพติด การส่งเสริมความร่วมมือในการลาดตระเวนร่วมตามแนวชายแดน ความร่วมมือในการป้องกันไฟป่าและหมอกควัน ความร่วมมือในการจับกุมผู้กระทำผิดข้ามแดนในเรื่องต่างๆ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด และขบวนการค้ามนุษย์ เป็นต้น

2.2 ประเด็นปัญหาที่ต้องมีการเจรจาเพื่อนำไปสู่การแก้ไข ส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเส้นเขตแดนเช่น การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งในแม่น้ำที่เป็นเขตแดน

ปัญหาการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนเกาะกลางแม่น้ำเมย/ตองยิน ประเด็นบ้านแม่โกนเกน/เกาะตันพญา ประเด็นคอกช้างเผือก/โค้งจุนตอ ปัญหาสิ่งปลูกสร้างรुक้าตลอดแนวเขตแดนด้านแม่น้ำสาย-แม่น้ำรวก ปัญหาการวางกำลังของฐานปฏิบัติการบริเวณแนวชายแดนพื้นที่ป่าคิและดอยกลาง รวมถึงการที่ฝ่ายเมียนมาหารือถึงปัญหาในเรื่องกิจการต่างๆของกองกำลังชนกลุ่มน้อยติดอาวุธที่โดยกล่าวอ้างว่าเข้ามาอาศัยพื้นที่ฝั่งประเทศไทยเป็นฐานปฏิบัติการ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง

1. ระเบียบข้อบังคับและแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพิจารณาทบทวนปรับปรุงการบริหารจัดการ สน.ผชท.ทหาร ไทยในต่างประเทศ ของกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ในการพิจารณาจัดตั้ง สน.ผชท.ทหารไทยในต่างประเทศ⁷ ปัจจุบันมีจำนวน 54 สำนักงาน ใน 18 ประเทศ (บก. ทท. 2 ประเทศ ทบ. 17 ประเทศ ทร. 18 ประเทศ และ ทอ. 17 ประเทศ) โดยในส่วนของประเทศสหภาพเมียนมานั้น กำหนดให้ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งรักษาราชการ ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยประจำกรุงย่างกุ้งอีกตำแหน่งหนึ่ง (ผชท.ทบ.ไทย/ย่างกุ้ง รรท.ผชท.ทหารไทย/ย่างกุ้ง) ซึ่งมีระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นหลักความสำคัญในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งได้แก่

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีแนวทางในการดำเนินงานด้านการทูตฝ่ายทหารและงานด้านการต่างประเทศที่ต้องยึดถือไปปฏิบัติระบุไว้ในหมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะในมาตราที่ 52 “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาประเทศด้วย” ถือเป็นหลักการในรัฐธรรมนูญที่สำคัญต่อการดำเนินงานด้านการทูตฝ่ายทหาร นอกจากนี้ในมาตราดังกล่าวนี การทูตฝ่ายทหารยังต้องดำเนินการให้สอดคล้องและเป็นไปตามข้อกำหนดของ

รัฐธรรมนูญด้านการต่างประเทศใน มาตรา 66 “รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศโดยยึดถือหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อกัน และไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติและของคนไทยในต่างประเทศ” ที่การดำเนินงานด้านการทูต และการทูตฝ่ายทหารจะต้องยึดถือ โดยสรุปแล้ว ตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญหมวดที่ 5 มาตรา 52 ที่กำหนดแนวทางในการใช้ทหาร และ มาตรา 66 ที่กำหนดแนวทางในการดำเนินการด้านการต่างประเทศหรือทางการทูต แนวทางในการปฏิบัติงานในบทบาทของทูตฝ่ายทหารจึงได้แก่ การจะต้องเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลจัดให้มีขึ้นเพื่อพร้อมบูรณาการในงานด้านการทหาร การทูต และงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในในอีกประเทศหนึ่ง

1.2 ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการทูตฝ่ายทหาร พ.ศ.2527 ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารมีหน้าที่ (1)เป็นผู้แทนทางทหารของกองทัพไทยในต่างประเทศ (2)เป็นที่ปรึกษาของเอกอัครราชทูต อัครราชทูต หรืออุปทูต เกี่ยวกับกิจการทางทหาร (3)เป็นผู้แทนของกองทัพต้นสังกัดในพิธีต่าง ๆ (4)เป็นผู้สังเกตการณ์และประสานงาน ด้านกิจการทหารกับเจ้าหน้าที่ทางทหารของประเทศนั้น (5)ควบคุม ดูแล และช่วยเหลือบุคคลสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่ไปศึกษา หรือดูกิจการ ณ ประเทศที่ตนประจำอยู่ ให้เป็นไปตามนโยบายของกองทัพ หรือที่กระทรวงกลาโหมกำหนด (6)ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพของประเทศที่ตนประจำอยู่ (7)เชื่อมความสัมพันธ์กับผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารของประเทศอื่น ๆ ที่ประจำอยู่ ณ ประเทศ นั้น (8)เป็นผู้แทนของกองทัพหรือกระทรวงกลาโหม ในการจัดซื้อยุทธโศปกรณ์ และสิ่งของ ตามความต้องการของกองทัพหรือกระทรวงกลาโหม เมื่อได้รับมอบหมาย (9)อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ทางทหารที่จะเข้าไปยังประเทศที่ตนประจำอยู่ ตามความเหมาะสม (10)ติดต่อประสานในการขอ หรือให้ความช่วยเหลือทางทหาร ในกรณีที่ไม่มียุทธโศปกรณ์ติดต่อช่วยเหลือทางทหารประจำอยู่ ณ ประเทศนั้น (11)อำนวยความสะดวกและกำหนดระเบียบในสำนักงาน ให้สอดคล้องกับนโยบายของกองทัพ และกองบัญชาการกองทัพไทย (12)ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2. สถานการณ์ด้านต่างๆที่มีผลกระทบต่อการทำงาน

แม้ว่ารูปแบบของการปฏิบัติงานด้านการทูตทหารจะได้มีการกำหนดตามบทบาทหน้าที่ตามระเบียบพิธีการทางการทูตแล้วนั้น แต่เนื้อหาแนวทางในการปฏิบัติในรายละเอียดย่อมจะต้องแปรผันไปตามสถานการณ์และนโยบายของชาติในแต่ละช่วงเวลา⁸ โดยเฉพาะในเขตประเทศรอบบ้านของไทย จะยังคงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งในระดับไม่รุนแรงไปจนถึงระดับที่รุนแรงต่ำในห้วงเวลาสั้น ๆ จากปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ที่ยังคงมีความไม่ชัดเจน และยังไม่สามารถปักปันเขตแดนกันได้ ในหลายพื้นที่ ปัญหาทางการเมืองการปกครอง ผลผลประโยชน์ชาติที่ขัดกันซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ กับทัศนคติที่ไม่ดีและความเข้าใจผิด ผสมผสานกับการดำเนินความสัมพันธ์ด้านการทูตที่ผิดพลาด อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาเหตุการณ์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มของสถานการณ์ที่จะมีผลกระทบต่อการทำงาน

2.1 สถานการณ์ทั่วไปในประเทศเมียนมา

หลังจากที่เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564 พล.อ.อาวุโส มินอ่องลาเย ผู้บัญชาการทหารสูงสุดพม่า ได้เข้ายึดอำนาจรัฐบาลพลเรือน จับกุ่มตัว นางอองซานซูจี ที่ปรึกษาแห่งรัฐ ประธานพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) และแกนนำพรรคหลายราย ประกาศสภาวะฉุกเฉินโดยอ้างเหตุทุจริตจากผลการเลือกตั้ง 8 พฤศจิกายน 2563 คณะรัฐประหารที่กรุงเนปยีดอ โดยมี SAC หรือ สภการบริหารปกครองแห่งรัฐ และมีกองทัพของสหภาพเมียนมา กองกำลังพิทักษ์ชายแดน และกลุ่มประชาชนเครือข่ายพรรค USDP เป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล ส่วนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทหารได้แก่ NUG หรือ รัฐบาลพลัดถิ่น ที่มีฐานกำลังเคลื่อนไหวยุทธนอกระเทศ มีกลุ่ม CDM เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวของ Civil Society และ PDF หรือกลุ่มกองทัพป้องกันของประชาชนเข้าปฏิบัติการในหลายพื้นที่ ท่ามกลางความพยายามในการเจรจาของอาเซียน ตลอดจนมติของสหประชาชาติที่เรียกร้องให้กองทัพเมียนมายุติการใช้ความรุนแรงนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ โดยรัฐบาลทหารเมียนมายืนยันที่จะยึดตามแผนฟื้นฟูความสงบเรียบร้อยต่อไป และจะจัดการเลือกตั้งใหม่ในอีก 2 ปี

ด้านการเมืองการปกครองในการดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่ลงนามยุติการสู้รบแล้วนั้นเมียนมายังคงยืนยันจะขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพให้มีความคืบหน้ามากยิ่งขึ้น เพื่อผลักดันกระบวนการสันติภาพให้บรรลุตามแผนที่ได้วางไว้ (Roadmap) ก็ยังติดอยู่กับเรื่องความมั่นคงที่รัฐบาลกองทัพเมียนมา และกลุ่มชาติพันธุ์ ยังไม่สามารถบรรลุในข้อตกลง ร่วมกันได้โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับ “หนึ่งประเทศ หนึ่งกองทัพ” และ “การไม่แยกออกจากสหภาพ” รวมทั้งหลักสันติภาพ 6 ข้อ ตลอดจนการคุ้มครองรัฐธรรมนูญของกองทัพเมียนมาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ขึ้นอยู่กับท่าทีของรัฐบาลและกองทัพที่จะมีปัจจัยโน้มน้าวชักชวนให้กลุ่มชาติพันธุ์กลับเข้ามาสู่เวทีการเจรจาสันติภาพและสหภาพของเมียนมาอีกครั้ง อย่างไรก็ตามคาดว่ากระบวนการสันติภาพของเมียนมาจะยังคงมีแนวโน้มที่ยืดเยื้อต่อไป ในขณะที่รัฐบาลเมียนมายังคงมีความพยายามที่จะดำเนินการตามนโยบายเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.2 สถานการณ์ในเมียนมาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

นอกจากผลกระทบในภาพรวมในภาคเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทย จากความไม่แน่นอนของนโยบายซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ส่งผลต่อเงื่อนไข กฎกติกาการค้า การลงทุน สัญญาสัมปทานหรือ MOU รวมถึงความไม่แน่นอนทางนโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ที่จะส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจต่าง ๆ ผลกระทบโดยตรงในพื้นที่ที่สำคัญคือการสู้รบระหว่างทหารรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ส่งผลโดยตรงในพื้นที่การปะทะ เช่น การสู้รบระหว่างกองกำลังทหารพม่า และ กองกำลังชนกลุ่มน้อยในรัฐกะเหรี่ยง และรัฐคะยา ในพื้นที่ด้านตรงข้ามจังหวัดตาก และแม่ฮ่องสอน ทำให้เกิดการยิงอาวุธ หรืออากาศยานบินล้ำเขตแดนหลายครั้ง ซึ่งต้องใช้กลไกการประสานงานระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา ไม่ให้มีการรุกรามบานปลายเป็นการรุกรัล้าอธิปไตย และเกิดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ ซึ่งจุดเปราะบางอีกประการหนึ่งคือปัญหาการอพยพข้ามแดนของผู้หนีภัยการสู้รบ (ผกร.) จากเมียนมา โดยทางการไทยได้จัดสถานที่สำหรับรองรับ ในปัจจุบันมีจำนวน 9 แห่ง อยู่ในพื้นที่ชายแดน 4 จังหวัดได้แก่ จ.แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี และราชบุรี

ทั้งนี้ ผกร.ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลเมียนมา เช่นผู้หนีภัยการสู้รบบ้านใหม่ในสอย อ.เมือง และ พื้นที่พักพิงบ้านแม่สุริน อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน มี ผกร. เป็นชาวคะยาซึ่งเป็นมวลชนของกองกำลังกาเรนนี (Karenni National Progressive Party: KNPP) รวมประมาณ 12,000 คน พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบ ใน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน จำนวน 2 แห่งใน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน ปัจจุบันมี ผกร.จำนวน 20,100 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นมวลชนที่มีความสัมพันธ์กับกองกำลังสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union : KNU) เป็นต้น

นอกจากผู้หนีภัยจากการสู้รบ (ผกร.) ที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่พักพิงที่จัดไว้เดิมแล้วนั้น ในห้วงของความขัดแย้งและมีการปะทะตามแนวชายแดนในห้วงปี 2564 จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดการปะทะกันหลายครั้ง เช่นการปะทะระหว่างทหารเมียนมา กับกลุ่มนายจ่อแต๊ต (พลตรี อดีตผู้บัญชาการกองกำลัง DKBA กระเหรี่ยงพุทธก้าวหน้า) บริเวณตรงข้ามบ้านแม่โกนเกน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และการปะทะกันอย่างรุนแรง ระหว่างทหารเมียนมา กับ กองกำลัง KNDO (องค์กรป้องกันแห่งชาติกะเหรี่ยง) บริเวณตรงข้าม อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ทำให้มีผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ได้อพยพข้ามมายังฝั่งไทย ซึ่งกองกำลังนเรศวรได้อำนวยความสะดวกให้อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยชั่วคราวในพื้นที่จังหวัดตากจำนวน 2 พื้นที่ (บ้านแม่โกนเกน และ บ้านวาเลย์ใต้) เป็นการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรม และอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับไปยังสหภาพเมียนมาเมื่อมีความปลอดภัย ข้อสำคัญในการดำเนินการนี้เนื่องจากมีความเกี่ยวข้อในมิติต่างๆกับคู่ขัดแย้ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และอยู่ท่ามการติดตามความเคลื่อนไหวจากองค์กรต่างๆ จึงต้องมีการปฏิบัติการที่รอบคอบ ระมัดระวัง และการทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายและนานาชาติให้ชัดเจน ผ่านสายงานด้านการต่างประเทศและทางการทูต เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิด และเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่อไป

2.3 ผลกระทบต่อคนไทยในประเทศสหภาพเมียนมา

เหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศเมียนมาจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศไทยแล้ว ยังส่งผลในเชิงลบต่อประชาชนไทยที่เข้าไปประกอบอาชีพ หรือพำนักอาศัยในประเทศเมียนมาในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งหากในกรณีที่เมียนมาประสบวิกฤติการณ์ภายในประเทศอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติการณ์ทางการเมือง หรือจากภัยธรรมชาติ รัฐบาลและสถานเอกอัครราชทูตฯ จะต้องเข้ามาดูแลสวัสดิภาพของคนไทยทุกคนในเมียนมาให้ได้รับความปลอดภัย ซึ่งจะต้องติดตามสถานการณ์และคอยแจ้งเตือนคนไทยให้มีความเตรียมพร้อม ตั้งแต่ในภาวะปกติ จนสถานการณ์ฉุกเฉินระดับสูง คือ เกิดความไม่สงบขึ้นอย่างต่อเนื่อง และขยายวงกว้าง เกิดสภาวะขาดแคลนอาหารและสิ่งของจำเป็น มีความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หากรัฐบาลเมียนมาไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ การดำเนินชีวิตได้รับผลกระทบมากขึ้น การคมนาคมระหว่างประเทศไม่สามารถทำได้ หรือทำได้ขอบเขตจำกัด สถานเอกอัครราชทูตฯ จะต้องอพยพคนไทยออกจากเมียนมาให้มากที่สุดและเร็วที่สุด แล้วปิดสถานเอกอัครราชทูตฯ การปฏิบัติตัวของคนไทย คือ เคลื่อนย้ายออกจากจุดรวบรวมคนไทยไปยังพื้นที่อพยพ เพื่อรอการอพยพ ทั้งโดยทางเครื่องบิน หรือทางเรือ ซึ่งผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารจะมีส่วนสำคัญที่จะต้องติดตามวิเคราะห์ความขัดแย้ง แนวโน้มสถานการณ์ทางการทหาร และประสานงานและให้คำแนะนำกับส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการเตรียมการล่วงหน้าที่เหมาะสมและทันเวลา⁹

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จากปัจจัยต่างๆและสถานการณ์ที่กล่าวข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกและปัญหาที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยบกประจำกรุงย่างกุ้ง ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกองค์กร (PESTEL)

ปัจจัยด้านการเมือง (Political) สภาวะหลังวิกฤติการณ์ทางการเมืองในประเทศเมียนมาหวังปี 2564 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ และปัญหาการสู้รบระหว่างรัฐบาลสหภาพเมียนมา กับกลุ่มต่อต้านและ

กองกำลังชนกลุ่มน้อยต่างๆ รวมถึงสถานการณ์การเมืองภายในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อขัดแย้งระหว่างประเทศและทางการเมืองเช่นความไม่ไว้วางใจในการปฏิบัติการว่าจะเอนเอียงไปเข้ากับพวก กลุ่ม ฝ่าย ที่เป็นปฏิปักษ์ในทางการเมืองการปกครอง รวมถึงปัญหาทางกายภาพที่มีมาต่อเนื่องในด้านของการอ้างสิทธิในพื้นที่ที่ทับซ้อนระหว่างไทย และเมียนมา ยังคงเป็นปัจจัยปัญหาหลัก ซึ่งส่งผลให้การทูตฝ่ายทหารต้องดำเนินการ แสดงท่าที และมีการวางตัว (positioning) ด้วยความระมัดระวัง¹⁰

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economics) ความตึงเครียดเนื่องมาจากเศรษฐกิจที่ถดถอยจากทั้งปัญหาโรคระบาด ปัญหาความไม่สงบในประเทศเมียนมา ปัญหาความผันผวนของเศรษฐกิจในระดับมหภาคในโลก มีผลต่อแนวทางนโยบายของรัฐบาลไทย รัฐบาลเมียนมา ภาวะความเป็นอยู่ของประชาชน แม้กระทั่งท่าทีของชนกลุ่มน้อยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาวะความขัดแย้ง รวมถึงการเข้ามาลงทุนของกลุ่มนักลงทุนชาวจีน เช่นในพื้นที่ จ.เมียวดี สมม. อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในด้านภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ หรือธุรกิจผิดกฎหมายระหว่างประเทศ เช่นการค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด จะก่อปัญหาเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะบริเวณแนวชายแดน ซึ่งต้องอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาต่อไป

ปัจจัยด้านสังคม (Social) ปัจจุบันสังคมในระดับประชาคมโลกจับตาท่าทีของรัฐบาลไทยต่อการรัฐประหารเมียนมาโดยตลอด¹¹ เพราะเชื่อว่าไทยในฐานะที่มีพรมแดนติดกัน และมีความสัมพันธ์กับเมียนมาอย่างใกล้ชิด จะช่วยแก้วิกฤติการเมือง และลดความรุนแรงในเมียนมาได้ ในขณะที่รัฐบาลไทยยืนยันว่า ไทยดำเนินการทุกวิถีทางอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้สถานการณ์ในเมียนมาคลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตลอดจนให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา (ผกสม.) ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามสื่อสังคมยังคงพ่วงเล็งการปฏิบัติการทางทหารของไทยว่ามีการช่วยเหลือสนับสนุนรัฐบาลทหารเมียนมา เช่นสื่อสังคม (Social Media) มีการกล่าวโจมตีรัฐบาล และทหารไทย เมื่อปรากฏภาพผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง เดินทางเข้าร่วมงานในพิธีสวนสนามในโอกาสครบรอบวันสถาปนา 76 ปีของกองทัพเมียนมา เมื่อ 27 มีนาคม 2564 ซึ่งการร่วมงานดังกล่าวเป็นไปตามปกติเพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารของทั้ง 2 ประเทศเท่านั้น ไม่ได้เป็นการแสดงท่าทีสนับสนุนเหตุการณ์รัฐประหารซึ่งเป็นเรื่องภายในของประเทศเมียนมาแต่อย่างใด แสดงให้

เห็นว่าปัจจัยด้านสังคมในปัจจุบันเป็นประเด็นที่มีความสำคัญสูงในการพิจารณาการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่รวดเร็ว ทันสมัย ส่งผลในเชิงบวกกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร ที่ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์การเมืองในกรุงย่างกุ้ง พบอุปสรรคอันเกิดจากการจำกัดการติดต่อสื่อสาร ระบบการสื่อสารล้มเหลวด้วยข้อผิดพลาดทางเทคนิค และระบบล่มจากระบบไฟฟ้าขัดข้อง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำในหัวงที่มีความไม่สงบในประเทศ ก่อให้เกิดความขัดข้องในการปฏิบัติงานในบางช่วงเวลา ซึ่งจะต้องมีแนวทางสำรองในการดำรงการติดต่อสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental) นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมทางการเมือง ความขัดแย้ง ความไม่สงบ และสภาพความขาดแคลนต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและความท้าทายในการปฏิบัติงานแล้ว พบว่าการคมนาคมที่ไม่สะดวกในการเดินทางนอกเมืองหรือการเดินทางระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติงานเข้าพื้นที่ที่ไม่สามารถกระทำได้อย่างสะดวกและใช้เวลานาน สามารถแก้ไขได้โดยการใช้ระบบมัลติมีเดียการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมทดแทน ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรมนั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านการทูตฝ่ายทหารอย่างมีนัยยะสำคัญ

ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal) กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎระเบียบพิธีการทูต เอกสิทธิทางการทูต และแนวทางปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยด้านบวกทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ โดยที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเข้าใจแนวนโยบายที่ชัดเจนจากหน่วยเหนือทั้งทางรัฐบาล ผู้บังคับบัญชาในฝ่ายทหาร และปฏิบัติตามแนวทางของเอกอัครราชทูต ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ(ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการของข้าราชการประจำการในต่างประเทศ พ.ศ.2509¹²) และนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามกรอบกฎหมายและได้ผลตามเป้าประสงค์ของนโยบายในส่วนของการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งให้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองทัพภาคที่ 3 ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ชายแดน ไทย-เมียนมานั้น พบว่ายังไม่มีกฎระเบียบ คำสั่ง สายการบังคับบัญชารองรับแต่อย่างใด

2. การวิเคราะห์ปัญหาที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในองค์กร (4M)

จากการพิจารณาปัจจัยภายใน ในภาพขององค์กรในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งนั้น องค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานขนาดเล็กมีเจ้าหน้าที่หลักปฏิบัติการเพียง 2 นาย ได้แก่ ตัวผู้ช่วยทูตฯ และเสมียนทูตฯ นอกเหนือจากนั้นจะเป็นบุคคลกรอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการและการประสานงาน จากการวิเคราะห์ไม่พบปัญหาสำคัญภายในสำนักงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานหลัก อันเกิดจากปัจจัยด้านบุคลากร (Man) ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money) ปัจจัยด้านยุทธวิธี (Material) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร (Management) แต่หากพิจารณาในมุมกว้างถึงความสัมพันธ์ขององค์กรฝ่ายประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการศึกษาวิจัยนี้ อันได้แก่ (1)หน่วยระดับนโยบาย รัฐบาล กระทรวงกลาโหม กระทรวงต่างประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย และกองทัพบก (2)หน่วยปฏิบัติ ได้แก่สถานเอกอัครราชทูตฯ สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารฯ และ(3)หน่วยที่เกี่ยวข้อง เช่นกองทัพภาคที่ 3 และกองกำลังป้องกันชายแดน พบว่ายังคงขาดการประสานงานระหว่างองค์กรในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลปัญหาที่ต้องการแก้ไข การปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารร่วมกับทีมไทยแลนด์ ภายใต้การบูรณาการของกระทรวงการต่างประเทศ ยังคงเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ มีสถานที่ตั้งแยกออกมาจากสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ส่งผลให้การประสานงาน และการทำงานร่วมกันไม่แน่นแฟ้นเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีความไม่คล่องตัวในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ด้านการต่างประเทศในแต่ละฝ่าย อันเป็นผลมาจากวัฒนธรรมขององค์กรที่ต่างกัน พฤติกรรม วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ และทัศนคติ ที่แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล และแต่ละหน่วยงาน

การวิเคราะห์ทางเลือกทางยุทธศาสตร์

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและจากปัจจัยภายในได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์และพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกองค์กร(PESTEL)

ปัจจัยด้านการเมือง (Political) จากปัญหาการเมืองการปกครองภายในของประเทศสหภาพเมียนมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย และการปฏิบัติงานในทางการทูตนั้น ทางเลือกในทางยุทธศาสตร์คือการต้องมุ่งไปในแนวทางเดียวกับการแสดงท่าทีของรัฐบาลไทยในการประชุมอาเซียนที่ผ่านมา ที่แสดงออกว่าในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ติดกันโดยมีพรมแดนร่วมกันเป็นระยะทางยาว และประชาชนไทยกับประชาชนเมียนมามีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในหลากหลายมิติ ประเทศไทยยังคงต้องติดตามสถานการณ์ในเมียนมาด้วยความห่วงกังวล แสดงความเสียใจต่อการเสียชีวิตและความทุกข์ยากต่าง ๆ ของประชาชนเมียนมาจากสถานการณ์ความรุนแรงที่ยกระดับมากขึ้น กระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหาทางออกร่วมกันโดยสันติวิธีด้วยการพูดคุยกันผ่านช่องทางที่สร้างสรรค์ ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์ทางการทูตจะต้องดำเนินการเฉพาะต่อผู้แทนประเทศ หรือหน่วยงานของฝ่ายรัฐบาลเมียนมา งดเว้นการดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ชนกลุ่มน้อย หรือกองกำลังชนกลุ่มน้อยในอันที่จะก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน หากฝ่ายไทยจำเป็นต้องมีการดำเนินการเพื่อมนุษยธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าแล้ว จะต้องใช้กลไกทางการทูตเพื่อประสานงานให้เกิดความรับรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันทุกฝ่าย ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ได้แทรกแซงหรือส่งผลต่อกิจการภายในของประเทศเมียนมา¹³

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economics) ใช้เครื่องมือทางการทูตในการประสานงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนตามขีดความสามารถและตามกรอบการดำเนินที่หน่วยงานและองค์กรสามารถกระทำได้ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประชาชนทั้งในเมียนมา และประชาชนไทยโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติการตามแนวชายแดน ด้วยการขยายผลโครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้กับ

กำลังพลของกองทัพไทยและกองทัพเมียนมาที่ดำเนินการโดยกองทัพภาคที่ 3 รวมถึงโครงการในพระราชดำริ โครงการทหารพันธุ์ดี ที่ได้ดำเนินการ และส่งเสริมองค์ความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการ ของผู้ประกอบการ การสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจให้ประชาชนในพื้นที่ มุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ให้เกิดความเหมาะสม เพื่อลดความพยายามในการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดน เป็นการลดปัญหาความขัดแย้งได้ในอีกทางหนึ่ง

ปัจจัยด้านสังคม (Social) ใช้การประชาสัมพันธ์ท่าทีของประเทศและข้อมูลการดำเนินการที่ถูกต้องอย่างเป็นทางการในระดับประเทศ และองค์กรต่างๆ และใช้การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอเพื่อลดความขัดแย้ง ความเคลือบแคลงสงสัยที่ส่งผลเสียต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดี เพิ่มเติมการให้ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม/การบรรเทาภัยพิบัติ (HADR) ซึ่งเป็นหนึ่งในสาขาความร่วมมือที่สำคัญของความร่วมมือในกรอบอาเซียน ในขณะที่เดียวกันควรมุ่งเน้นภาพการดำเนินการจริงในพื้นที่ที่มีปัญหาโดยเฉพาะ เช่นส่งเสริม เผยแพร่ข้อเท็จจริงในการช่วยเหลือราษฎรในฝั่งไทย และ ผกสม. ที่เดินทางมาจากสหภาพเมียนมาของกองทัพภาคที่ 3 ว่ามีการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรมอย่างไร โดยที่ส่วนงานต่างๆต้องร่วมกันหาแนวทางการให้คำตอบต่อสังคมและประชาคมโลก และองค์กรต่างๆให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่ให้มีการกดดันให้ประเทศไทยรับผู้อพยพเพิ่มเติม

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) สนับสนุนงานด้านการข่าวสาร และการประสานงานทางไกล โดยพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรของหน่วยงานในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ พร้อมทั้งจัดหา พัฒนาเครื่องมือที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในการติดต่อสื่อสาร และการจัดประชุมทั้งในระดับพื้นฐานและเทคโนโลยีขั้นสูงให้มีความเหมาะสม สามารถหารือร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทต่างๆ ได้แก่หน่วยกำหนดนโยบาย หน่วยข่าวกรอง หน่วยงานด้านการทูต หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ด้วยการสื่อสารที่เสถียร เชื่อถือได้ และสามารถรักษาชั้นความลับได้ เพื่อให้ทุกส่วนงานสามารถปฏิบัติงานไปในแนวทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นงานการรวบรวมข่าวสาร โดยใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้

ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal) ยังคงต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎระเบียบ พิธีการ มารยาท และหลักนิยมทางการทูตอย่างเคร่งครัด และดำเนินการตามนโยบายของเอกอัครราชทูตซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

2. วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาจากปัจจัยภายในองค์กร (4M)

การแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ขององค์กรฝ่ายประเทศไทยที่ประกอบไปด้วย หน่วยระดับนโยบาย และหน่วยปฏิบัติการด้านการทูต และหน่วยรับผิดชอบแนวชายแดนซึ่งเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่ จะต้องสร้างระบบและเครื่องมือในการประสานงานที่เหมาะสม เพื่อให้มีการการสนับสนุนข้อมูลให้กับผู้บริหารระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการรับรู้ในแบบการบูรณาการร่วม เพื่อให้ทุกหน่วยงานและองค์กรได้ร่วมกันพัฒนาและยึดถือแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา

สรุปแนวทางเพื่อการพัฒนากระบวนการของฝ่ายทูตฝ่ายทหารไทยประจำกรุงย่างกุ้ง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถสรุปแนวทางการให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของฝ่ายทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ได้ดังนี้

1. การดำเนินการตามแนวทางเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเมียนมา

แม้ว่าประเทศสหภาพเมียนมาจะเกิดสภาพความขัดแย้งทางการเมืองภายในจนมีผลกระทบในด้านต่างๆกับประเทศไทย อย่างไรก็ตามให้เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ในการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคง ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับประเทศเพื่อนบ้าน เสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความ

ร่วมมือในทุกระดับนั้น ประเทศไทยยังคงต้องดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี กับ ประเทศเมียนมาโดยมีแนวทางได้แก่

1.1 การสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและความไว้วางใจจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่

การแสดงท่าทีของรัฐบาลไทยในในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่แสดงความห่วงใยใน สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น และแสดงจุดยืนชัดเจนที่จะไม่เข้าไปก้าวก่ายกิจการ ภายในของประเทศเมียนมา และพร้อมให้ความช่วยเหลือในกรอบที่เหมาะสมเพื่อให้เมียน มาเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว และร่วมพัฒนาภูมิภาคประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งต่อไปนั้น หน่วยงานทางการต่างประเทศ และหน่วยปฏิบัติการทางการทูต และหน่วยปฏิบัติการที่ เกี่ยวข้องในทุกระดับ จะต้องยืนยันการแสดงท่าทีดังกล่าวให้ชัดเจน ไม่ให้เกิดข้อระแวง สงสัยในเรื่องการแทรกแซงการปฏิบัติ หรือสนับสนุนกลุ่มฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลเมียนมา¹⁵

1) ใช้ความสัมพันธ์ทางการทูตตามพิธีการและแนวทางของกระทรวง ต่างประเทศ และการทูตฝ่ายทหารในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ

2) กองทัพภาคที่ 3 ใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่าง ไทย-เมียนมา ในระดับคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (Township Border Committee : TBC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) ในการสร้างความสัมพันธ์อันดี และให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับนโยบายของรัฐบาล และแนวทางการดำเนินการทางการทูต

3) กองกำลังป้องกันชายแดน และหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการตามแนวทางการสร้างความสัมพันธ์อันดี และระมัดระวังการดำเนินการเกี่ยวกับ กองกำลังชนกลุ่มน้อยติดอาวุธ ไม่ให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนจนมีผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

1.2 การให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อมนุษยธรรม ซึ่งการช่วยเหลือผู้ได้รับความ เดือดร้อนโดยไม่เลือกสัญชาติ เชื้อชาติ เป็นสิ่งพึงปฏิบัติตามหลักสากล โดยเฉพาะผู้

หลบหนีภัยจากการสู้รบ (ผกร.) และ ผู้หนีภัยจากความไม่สงบในประเทศเมียนมา (ผกสม.) โดยต้องเร่งแก้ไขปัญหา และอำนวยความสะดวกให้การเดินทางกลับภูมิลำเนาโดยสมัครใจ ไม่ให้เป็นภาระผูกพันของประเทศไทย โดยจะต้องชี้แจงให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงวิธีการที่เหมาะสม ทำความเข้าใจกับรัฐบาลเมียนมาเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหารวมถึงให้มีการประชาสัมพันธ์ไปยังประชาคมโลกให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

2) การส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ ให้ความช่วยเหลือโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ การให้คำแนะนำและการช่วยเหลือผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้กับกำลังพลของกองทัพไทยและกองทัพเมียนมา โครงการทหารพันธุ์ดีที่ดำเนินการโดยกองทัพภาคที่ 3 จะช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพชีวิตของราษฎรในประเทศเมียนมา ลดการอพยพ ลดการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดน นอกจากนี้จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติการกิจการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศในอีกทางหนึ่งด้วย

2 แนวทางในการบูรณาการการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยเพื่อบรรลุจุดเป้าหมายร่วมกัน

เป้าหมายท้ายสุดในการดำเนินการตามนโยบายของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาตินั้น ต้องอาศัยการกระทำโดยองคาพยพต่างๆจากหลายหน่วยงานในหลายกระทรวง ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน หากเมื่อจะต้องมาร่วมปฏิบัติการที่มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและสหภาพเมียนมาแล้วนั้น ทุกหน่วยงานต้องบูรณาการการปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถส่งเสริมการปฏิบัติซึ่งกันและกันได้

2.1 การใช้ข้อมูลและข่าวสารร่วม

การปฏิบัติงานโดยหน่วยงานและบุคคลกรของไทยในประเทศเมียนมา ซึ่งมีเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้งเป็นหัวหน้าคณะ หรือ “ทีมไทยแลนด์” จะต้องมีการแบ่งปันเจตนาธรรมเนียมในการปฏิบัติงานในส่วนงานของตน ให้หน่วยงานอื่นรับทราบตามความจำเป็น รวมถึงการรวบรวม และกระจายข่าวสารนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยให้มีการ

ประสานงานโดยตรงกับกองทัพภาคที่ 3 ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในพื้นที่ที่ชัดเจนและทันเวลา โดยต้องมีการรักษาความปลอดภัยข้อมูลข่าวสารตามความจำเป็นในการรู้ข้อมูล (need-to-know basis)

2.2 การจัดตั้งเครือข่ายการประสานงาน

โดยสร้างระบบและเครื่องมือในการประสานงานที่เหมาะสม หน่วยปฏิบัติการด้านการต่างประเทศ และหน่วยรับผิดชอบแนวชายแดนซึ่งเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่จะต้องมีการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง ส่งเสริมกัน มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และสามารถร่วมกันอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความรวดเร็ว

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

ตามที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารที่ประกอบไปด้วย 1.การดำเนินการตามแนวทางเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเมียนมา และ 2.การบูรณาการการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยเพื่อบรรลุจุดเป้าหมายร่วมกันนั้น ในภาพรวมกองทัพบกมีนโยบายที่มุ่งเน้นการปฏิบัติภารกิจส่งเสริมความร่วมมือกับมิตรประเทศโดยยึดถือนโยบายการรักษาคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความไว้วางใจให้ความเร่งด่วนกับประเทศเพื่อนบ้านประเทศสมาชิกอาเซียนรวมทั้งมิตรประเทศที่เป็นมหาอำนาจ และกระทรวงกลาโหมได้กำหนดแนวทางชัดเจนด้วยการสร้างความไว้วางใจด้วยการแสดงท่าที ทางทหาร การให้ความช่วยเหลือในมิติต่างๆ มีกรอบในการดำเนินงานตามเอกสารแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับมิตรประเทศของกระทรวงกลาโหม (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สอดคล้องกับแนวคิดทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศ (Defense Strategic Concept) ประกอบด้วย การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defense) และการป้องกันเชิงรุก (Active Defense) ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองทัพบก กรมข่าวทหารบก และสำนักผู้ช่วยทูตทหาร มีการปฏิบัติการโดยใช้เครื่องมือต่างๆที่มีอยู่ ซึ่งจะต้องเริ่มมีการปฏิบัติหลังจากที่มีการยุติการดำเนินการในช่วงที่สภาพเมียนมาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ และต้องเพิ่มการปฏิบัติให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามลำดับ

สำหรับแนวทางการบูรณาการการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยเพื่อบรรลุจุดเป้าหมายร่วมกัน การระบบข้อมูลข่าวสารร่วม และการจัดตั้งเครือข่ายการประสานงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ระบบด้านการทูต และระบบด้านการทหารและความมั่นคง โดยมีระบบทูตทหารเป็นกลไกการประสานงาน และมีระเบียบ คำสั่งรองรับอย่างเป็นทางการ เพื่อแก้ปัญหาการขาดตอนในการร่วมมือการปฏิบัติระหว่างหลายหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามยุทธศาสตร์ชาตินั้น สามารถจะนำไปใช้เป็นแบบสำหรับประเทศรอบบ้านต่างๆ ได้ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนในประเทศเพื่อนบ้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ชายแดน	ภาค	ลักษณะเฉพาะของปัญหา
ไทย-พม่า	เหนือ กลาง	<ul style="list-style-type: none"> - การสู้รบตามแนวชายแดน - ปัญหาผู้อพยพ,ผู้หลบหนีภัยจากการสู้รบ - ปัญหาชนกลุ่มน้อย - ปัญหาข้ามพรมแดน ยาเสพติด แรงงานข้ามชาติ การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม - ความไม่ไว้วางใจ
ไทย-ลาว	เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหายาเสพติด - ปัญหาขบวนการต่อต้านลาว (ขตล.)
ไทย-กัมพูชา	ตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออก	<ul style="list-style-type: none"> - บ่อนคาสีโน - การลักขโมย/โจรกรรม - กลุ่มอิทธิพล
ไทย-มาเลเซีย	ใต้	<ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์การค้าการร้ายในประเทศไทย - การแข่งขัน - ท่าทีของมาเลเซียที่มีผลกระทบต่อไทย - ปัญหาแรงงานไทยในมาเลเซีย

จากการรวบรวมสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านรอบด้าน เห็นได้ว่าปัญหาในพื้นที่ชายแดนในด้านประเทศต่างๆ จะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ในปัจจุบันพบว่ามีเพียงเฉพาะชายแดนด้านประเทศไทย และ สหภาพเมียนมา โดยเฉพาะแนวชายแดนทางบก ที่ยังคงมีปัญหาจากการสู้รบ และการปฏิบัติการทางทหารโดยตรง ทั้งนี้ทั้งนั้นควรเริ่มพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานตามที่เสนอจากด้านสหภาพเมียนมาเป็นความเร่งด่วนอันดับแรก

บทที่ 4

บทสรุป

การวิจัยนี้มีผลที่สรุปได้ว่างานด้านการทูตฝ่ายทหาร จะต้องมีการทำงานร่วมกัน อย่างเป็นระบบของส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะเห็นว่าการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ของชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพเมียนมาซึ่งมีความอ่อนไหวใน สถานการณ์ และมีผลกระทบสูงกับประเทศไทยนั้น มีกิจการด้านการทูตทหารที่เป็น เครื่องมือสำคัญในการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ และจากการศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทย ประจำกรุงย่างกุ้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพภาคที่ 3 ได้ข้อสรุปดังนี้

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ ผู้ช่วยทูต ฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้ง

พบว่าสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบในการปฏิบัติงานประกอบไปด้วยปัจจัยหลายด้าน ซึ่งมีบริบทที่หลากหลาย ซับซ้อน เกี่ยวข้องกันในหลายมิติ โดยในปัจจุบันสถานการณ์ ความไม่แน่นอนทางการเมืองการปกครอง และความขัดแย้งจนนำไปสู่ความไม่สงบและ การใช้กำลังทหารในประเทศเมียนมา ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมาก และถือเป็น ปัจจัยสำคัญยิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำ กรุงย่างกุ้ง ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน พิธีการทางการทูต และ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายระหว่างประเทศตามท่าที และแนวทางที่รัฐบาล ไทยกำหนด ทั้งนี้ต้องติดตามดำเนินการตามแนวทางของกระทรวงการต่างประเทศที่นำ โดยเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงย่างกุ้ง ดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและ ภารกิจของกองทัพบก และภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพบก

การพัฒนาระบบงานโดยการสร้างแนวทางการประสานการปฏิบัติงานระหว่าง ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารบกไทยประจำกรุงย่างกุ้งกับกองทัพภาคที่ 3

เพื่อให้หน่วยปฏิบัติการด้านการต่างประเทศ และหน่วยรับผิดชอบแนวชายแดนซึ่งเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่ มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง ส่งเสริมกัน มีการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และสามารถร่วมกันอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความรวดเร็ว จะต้องสร้างระบบและเครื่องมือในการประสานงานที่เหมาะสม โดยสามารถกำหนดให้ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารไทยประจำกรุงย่างกุ้ง เป็นกลไกในความเชื่อมต่อระหว่างหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ชายแดนของกองทัพภาคที่ 3 และหน่วยดำเนินการด้านการต่างประเทศของไทยในเมียนมา รวมถึงเชื่อมต่อประสานงานไปยังกองทัพเมียนมาใน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมต่อประสานงานในระดับปฏิบัติการที่มีความรวดเร็ว กระชับ และมีประสิทธิภาพ และควรมีการจัดให้เป็นระเบียบ สั่งการ หรือกำหนดแนวทางการปฏิบัติแจ้งเพื่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเข้าใจในรูปแบบการดำเนินการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานด้านการทูตฝ่ายทหารนั้น นอกเหนือจากงานการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกองทัพแล้วนั้น การดำเนินการตามนโยบายของชาติอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ ตามสถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้านที่เปลี่ยนไป หรือแม้แต่สถานการณ์ของโลกที่ไม่แน่นอน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานในบทบาทของผู้แทนกองทัพบกไทยในต่างประเทศจะต้องมีความเข้าใจในนโยบาย เจตนารมณ์ของกองทัพบกเป็นอย่างดี พร้อมกับมีความรู้ และมีความเข้าใจ่องแท้ในกลยุทธ์การปฏิบัติด้านการต่างประเทศในภาพรวม เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้สำหรับการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ กองทัพบกสามารถนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับกองทัพภาคอื่นๆได้โดยจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่างๆให้ครบถ้วน ทั้งในเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์ ของแต่ละ

ประเทศที่แตกต่างกันไป กฎระเบียบ บทบาทหน้าที่ ของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่อาจแตกต่างกันไปด้านไทย-เมียนมา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เห็นควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ์ของผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร กับการปฏิบัติงานของสถานเอกอัครราชทูตในต่างประเทศ เนื่องจากเป็นการ ปฏิบัติการในต่างประเทศในขณะทำงานเดียวกัน โดยการรับนโยบายมาจากกระทรวงที่ ต่างกัน แต่ต้องการผลการดำเนินงานที่สำคัญเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งหากพัฒนา ระบบงานให้สอดคล้องกันจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานมากขึ้น

2. เนื่องจากบทบาททางการทูตส่วนใหญ่คือการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐ ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป เห็นควรศึกษาในเรื่องปัจจัยที่จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อประเทศ ไทยในมุมมองของรัฐบาลประเทศสหภาพเมียนมา เพื่อที่จะได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2580)
2. ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 , เอกสารรายงานประจำปี 2564
3. สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2560 – 2579
4. กองทัพภาคที่ 3, เอกสารประกอบการบรรยายสรุปการดำเนินงานของกองทัพภาคที่ 3 ต่อคณบดีศึกษาวิทยาลัยการทัพบกหลักสูตรหลักประจำชุดที่ 67 ,7 กุมภาพันธ์ 2565
5. โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, เอกสารประกอบการศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารบก วิชาความมั่นคงศึกษา ,ปีการศึกษา 2563
6. วรวิทย์ ดรฺนชู. พลโท,กลไกความร่วมมือเพื่อความมั่นคงชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ; 2554.
7. วิชัย ชูเชิด. พลตรี, แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการทูตฝ่ายทหารเพื่อรองรับ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) , วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร,2561
8. คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) , การปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน กรมกิจการชายแดนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย เมษายน 2565
9. สุจินดา ศรีประยูร.นาวาเอกหญิง, “ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร”, วารสารนาวิกศาสตร์. ปีที่ 67 เล่มที่ 2, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2558
10. สมชาย หิรัณย์ชัฐติ.พลโท, ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในการดำเนินการด้านการทูตทหารของสำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร
11. กรมข่าวทหารบก, คณะทำงานโครงการศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน “โครงการศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน.” รายงานวิจัย,2553
12. นิธิโรจน์ วรชาติธนะสาร.พันเอก, มุมมองทางประวัติศาสตร์ไทยกับเพื่อนบ้านในอาเซียน เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการทัพบก ;2560
13. กระทรวงการต่างประเทศ. ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย กับ รัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมา. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565]; เข้าถึงได้จาก <http://www.roin.go.th>

14. กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทรวงการต่างประเทศ. ความตกลงระหว่างไทยกับเมียนมา [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565]; เข้าถึงได้จาก <http://www.eastasiawatch.in.th/thagreement/>
15. ณคม รัตนรามา, พลตรี. “การทูตฝ่ายทหารของไทยในทศวรรษหน้า”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล,วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2549.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก ธานีวิทย์ ยมจินดา

วัน เดือน ปีเกิด

26 มิถุนายน 2517

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2534	โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2536	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 34
พ.ศ. 2540	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 45 วิศวกรรมศาสตร์ บัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล
พ.ศ. 2550	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2551	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 86

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2541 - 2549	ผู้บังคับหมวดทหารม้า, ผู้บังคับกองร้อยทหารม้า บรรทุกยานเกราะ, นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารม้าที่ 13 กรมทหารม้าที่ 3
พ.ศ. 2551	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารม้าที่ 1
พ.ศ. 2552	รองผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 13 กรมทหารม้าที่ 3
พ.ศ. 2553	รองเสนาธิการกรมทหารม้าที่ 3
พ.ศ. 2554 - 2557	หัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารม้าที่ 1
พ.ศ. 2558 - 2560	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 15 กรมทหารม้าที่ 2
พ.ศ. 2561 - 2564	หัวหน้ากองข่าว มณฑลทหารบกที่ 38
พ.ศ. 2565	รองผู้อำนวยการกองข่าว กองทัพน้อยที่ 3

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565	ประจำกรมข่าวทหารบก
-----------	--------------------